

5943

به نام خدای خست‌آفرین

۲۹۵۵

۱

۴۸

فرهنگ

کتاب‌چاپ

خوش‌نویسی

آموزش خط تحریری بر روش تعلیق

کام به کام از دست‌نمائی تا پیشرفته برای تمامی سطوح و پایه

تألیف: محمد حسین ازرقی

(ک)

همه حقوق محفوظ است

شابک

۵۵۰۰۰ ریال 0-52-7226-600-978 :

شماره کتابشناسی ملی

۴۹,۷۹۳۶

عنوان و نام پدیدآور

کتاب چهارم خوشنویسی: آموزش خط تحریری به روش نستعلیق گام به گام از
مقدماتی تا پیشرفته برای تمام سطوح و پایه‌ها/ تالیف و تحریر محمدحسین رازقی.
قم: انتشارات العطار، ۱۳۹۶.

مشخصات نشر

ص: ۴۸

مشخصات طاقچه

عنوان نشر

آموزش خط تحریری به روش نستعلیق گام به گام از مقدماتی تا پیشرفته برای تمام
سطوح و پایه‌ها.

موضوع

خوشنویسی -- راهنمای آموزشی

موضوع

Calligraphy -- Study and teaching

موضوع

خط نستعلیق -- راهنمای آموزشی

موضوع

Writing, Nastaliq -- Study and teaching

رده بندی دیویی

فان ۷۴۵/۶

رده بندی کنگره

۱۳۹۶ / ۲ / ۲۳ / ف / NK۳۶۳۹

سرشناسه

رازقی، محمدحسین، ۱۳۳۹ -

وضعیت فهرست نویسی

فیفا

عنوان: کتاب خوش نویسی / آموزش خط تحریری به روش نستعلیق / ۴

تألیف و تحریر: محمد حسین رازقی

نشر: العطار

چاپخانه: احسان

گرافیک: حسین کرمانی

نوبت چاپ: اول ناشر / پاییز ۱۳۹۸

قطع: وزیری

شمارگان: ۲۰۰۰

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۲۶-۵۲-۰۰

تمامی حقوق محفوظ است

به نام خداوند جمیلِ دوستدار جمال

سر آغاز

خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد. خداوند زیبایی آفرین هستی را زیبا آفریده است و انسان را احسن مخلوقات و هم او گوهر جمالِ ظریف و جمال آفرینی را در وجود انسان به ودیعت نهاده است؛ بدین سبب است که آدمی هرچه ساخت، آن را با زیبایی آراست. زیبایی غذای روح است، بهجت آفرین است، دل انگیز است، حرکت زاست، کشش و کوشش ایجاد می کند.

تاریخ هنر و هنرمندی در سرزمین هنر خیز ایران نشان می دهد که ایرانیان، که هنر از دیرباز نزد آنان بوده است، به خط خام هم جامه ی جمیل هنر پوشانده اند و آن را بر صدر نشانده اند. خط که درواقع وسیله ای است برای ایجاد ارتباط و انتقال پیام و تثبیت گفتار، به همت عالی هنرمندان آسمانی این دیار خلعت هنر پوشیده و خط شده است هنر خط و نوشتن خوش نویسی.

از زمره ی شاخه های پر بار هنر خوش نویسی خط شریف نستعلیق و محصول محبوب آن خط موزون شکسته ی نستعلیق است. خط نستعلیق خط ملی و رسمی ایران و حاصل ابداع و پردازش هنرمندان سترگی در طول هشت قرن است. خطی در اوج کمال و جمال که پاسخگوی نیازهای اجتماعی و فردی، مادی و معنوی ما نیز هست. پس، بایسته است آن را بشناسیم، پاس بداریم، بیاموزیم و آموزش دهیم؛ چرا که هم هنری است جمیل و اعلا و هم وسیله ای است شکیل و کارا.

هستی ز قلم رقم پذیرفت	زو شمع قلم فروغ گیر است
سروی است قلم به باغ ادراک	سایه ز رقم فکنده بر خاک

درباره ی این مجموعه :

روندگان طریقت به نیم جو نخرند قباى اطلس آن کس که از هنر عاری است

در راستای ترویج و توسعه فعالیت های فوق برنامه که با رویکرد های امروزی در حوزه تعلیم و تربیت جایگاه خود را به تدریج باز می یابد ، آموزش خوش نویسی آن هم به شکل مستقل به طوری که بتواند بسیاری از مؤلفه های مثبت این گونه فعالیت ها را پوشش دهد بسیار مطلوب به نظر می رسد .

بر این اساس ، این مجموعه به همت بلند علاقه مندان به هنر خوش نویسی و احساس وظیفه سروران گرانقدر و مسئولان محترم در امر تعلیم و تربیت ، بر اساس یک طراحی آموزشی که حاصل تجربیات ممتد و آموزش های مستقیم در سطوح مختلف و استفاده از نظرات همکاران و اساتید این حوزه بوده است ، شش کتابچه خوش نویسی برای پایه های ابتدایی و به دنبال آن کتاب های مربوط به دوره دبیرستان با رعایت تمامی جوانب به لحاظ محتوایی و فنی ، تألیف ، تحریر و منتشر شده است .

اصلاح رسم الخط کتاب های درسی از شبه نسخه به شبه نستعلیق کمک بزرگی به اصلاح خط نسل جدید بوده است ولیکن این تمام راه نیست بلکه لازم است به جهت کمال خط دانش آموزان و نیز اثرات مترتب برآن ، آموزش خوش نویسی به عنوان برنامه ای مستقل در مدارس اجرا شود تا این دو در پیوستگی باهم و هم پوشانی یکدیگر به هدف مطلوب برسند .

این مجموعه بر چند ویژگی استوار است :

اختصار - جامعیت - تنوع - محتوای مناسب - قابل اجرا حتی برای آموزگاران که آشنایی ویژه با خوش نویسی نداشته باشند - قابلیت امتزاج با برنامه های درسی و کلاسی - برخورداری از طراحی آموزشی معطوف به مؤلفه های علمی و عملی .

شایان توجه آن که هرکتاب از این مجموعه به نوعی مقدمه و پیش نیاز کتاب بعدی است و لازم است کار توزیع کتاب و آموزش آن بر این مبنا باشد. همچنین جای آن است تا نظر علاقه مندان به خوش نویسی تحریری را به این نکته مهم جلب نماید که اصولاً خط تحریری در نهایت شکلی آزاد و روان از خوش نویسی سنتی محسوب می شود و اما لازمه رسیدن به آن مقصد عالی فراگیری اصول درست نویسی در خط نستعلیق است چرا که معتقدیم خط تحریری در هر صورت مبنایی نستعلیق می طلبد . از همین رو است که این مجموعه در دو بخش ارائه می شود ؛ بخش اول که شامل کتاب های دوره ی ابتدایی است برپایه ی نستعلیق کامل و در بخش دوم که مربوط به دوره دبیرستان می شود از الگوی خط شکسته ی نستعلیق به دارای سرعت و تحرک و انعطاف بیشتری است استفاده شده است تا هدف نهایی در آموزش خط تحریری به معنای حقیقی آن حاصل آید . بر وفق این مفهوم کتاب های خوش نویسی ابتدایی در واقع آموزش خط تحریری به روش نستعلیق محسوب می شوند .

«علیکم بحسن الخط ای دوستان»

سخنی با مربیان :

کلید خرد را هنر شد عَلم کلید هنر چیست نوکِ قلم

- آموزش خط بر چهار پایه استوار است : سرمشق مناسب ، آموزش صحیح ، تمرین خوب و اصلاح مداوم .
- فرایند تهیه کتاب در مقابل اجرای آن سهم کمتری را داراست و اگر حسن توجه و همت ویژه‌ی علاقه‌مندان نباشد فراگیری بهینه به سرانجام نخواهد رسید .
- این مجموعه بر اساس حداقل تمرین تنظیم شده است . بدین سبب مناسب خواهد بود فراگیران قبل از پاک نویسی در دفتر جداگانه‌ای به تمرین بپردازند .
- برای دانش آموزان مستعد و مشتاق می‌توان از سرمشق‌های مکمل نیز استفاده نمود .
- همانگونه که توجه به تفاوت‌های فردی در هر امری لازم است در این عرصه هم به جد بایستی این مهم مورد عنایت باشد .
- از جمله اصول اساسی در آموزش خط ، اصلاح مداوم و مستمر است . جدای از مربیان این رشته که آشنا به اصول و روش‌ها می‌باشند ، همکارانی که آمادگی اصلاح کار را ندارند حداقل به طور کلی انجام درست و مناسب کار را به وجه مؤثر مدیریت کرده و زیر نظر داشته باشند .
- آموزش خط هنگامی نتیجه بخش خواهد بود که جنبه کاربردی پیدا کند ، بر این مبنا شایسته است که آموخته‌ها در کلیه کارهای نوشتاری ، حتی املا، مورد استفاده قرار گیرد و نبایستی بدلیل احتمال اشتباه و پریشانی‌های اولیه اصل کار را رها کرد .
- بدلیل استفاده از شکل‌های مختلف قلم‌های چایی در کتاب‌ها و نیز تنوع اشکال نوشتاری در رسانه‌ها ، معمولاً دانش آموزان دچار چندگانگی و پریشانی در نوشتار می‌شوند ؛ لذا ، بایسته است بهنگام و به موقع پایه‌های خط خوش به شکل صحیح گزاشده شود تا این بنا تا ثریا کج نرود .
- آموزش پویا به عوامل متعددی بستگی دارد از آنجا که فراگیری خط خوش فرایندی نسبتاً طولانی را در بر می‌گیرد و نیاز به صبوری دارد و با آهستگی قرین است . استفاده از روش‌های که موجب تقویت انگیزه و افزایش ذوق و شوق و جلب و جذب دانش آموزان برای حرکت مستمر و پیشرفت می‌شود از اهمیت بسزایی برخوردار است ؛ روش‌هایی مانند : ارائه نمونه‌های موفق ، بیان داستان‌ها و خاطرات مرتبط ، تشویق کلامی و مکتوب ، برگزاری مسابقات ، اهدای جوایز ، برنامه‌های خوش نویسی گروهی و ...
- طُرفه آن که یادگرفتن خط تحریری تقریباً برای تمامی افراد حتی کسانی که خود را کاملاً بی استعداد می‌دانند امکان‌پذیر است . بدیهی است کسانی که مستعد ترند سریع تر و راحت‌تر به مقصد می‌رسند . خوش نویسی علاوه بر وجه هنری خود که بیشتر در خط درشت مطرح است ؛ بیشتر یک مهارت است و مهارت‌ها دست‌یافتنی هستند .
- نکاتی در حد ظرفیت برنامه در ابتدای هر درس آمده است . توجه به آنها و توجیه و توضیح هر کدام می‌تواند یادگیری را سریع تر و دقیق تر و ماندگار تر کند .

ای خدای همه ی آغازها و پایان ها

کتاب را با نام تو آغاز می کنیم و با یاد تو پایان می دهیم .

یاریمان کن تا به تلاشی بزرگ تر و کوششی پر شور تر بیاندهشیم.

خدایا، کمک کن تا راه راستی و درستی و نیک فرجامی را بپوییم .

خدایا ، به ما جان های پاک ، دل های پر از امید و نشاط و اندیشه های روشن عنایت فرما.

خدایا ، مارا قدردان نعمت های بی پایان خود قرار ده .